

Sásláprét kezelése Ócsán

Forrás: Nagy László, örkerület vezető, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

I. Általános információk

- terület neve: Petőcz-erdő rétje
- elhelyezkedés: Csepeli sík, Ócsa. Ócsától DK-re, a belterület határától 100 m-re.
- szomszédosság (táji környezet): égeres erdő, szántók, nádasok
- terület kiterjedése: 15,87 ha.
- kijelölés: Fokozottan védett, az Ócsai Tájvédelmi Körzet része, Natura 2000, a Turján-vidék ÉTT (működő ÉTT) része
- tulajdonviszonyok: tulajdonos: Magyar állam, vagyonkezelő 1996 óta: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI).
- alapkőzet, talajtípus, kitétség, csapadékviszonyok: Tsz. feletti magasság: 98m. Alacsony mésztartalmú, enyhén savanyú, semleges, vályogos réti talaj, foltokban tőzeggel. A csapadék sokéves átlaga 500-550 mm/év, az elmúlt években csökkenő átlaggal és az éves eloszlást tekintve nagy hullámzásokkal. A vízzáró réteg igen magasban van, így még nyáron is előfordul a nyílt víz a felszínen (a környék magasabb részeitől is érkeznek ide felszíni vizek)
- élőhely: Nádasodó sásláprét.

II. Fő cél, kezelési objektum

A sásláprét szélén erősen előretörő éger, rekettye terjedésének megakadályozása, illetve az általános gyepfenntartás.

III. Háttér információk a területről, a körülményekről és a kezeléssel

Sík felszínű terület, legfeljebb fél méter szintkülönbségű foltok mozaikja.

Tőzeges talajú magasságos láprét, ecsetpázsitos magaslatokkal, részben nádasodik.

Az 1970-es években még igen kevés fás szárú volt a területen, ma kb. kétharmada gyepes, egyharmada fás-cserjés növényzetű.

Az elmúlt negyven-ötven évben kézi és gépi kaszálást folytattunk a területen, jellemzően két évente, de néha évi 2-3 alkalommal is. 1982 óta a terület 3-szor leégett (tél végén), olyan évek után, amikor nem kaszáltak.

Tájtörténeti ismeretek szerint az ócsai nedves réteket június elején érdemes kaszálni. Évtől függően az első kaszálás időpontja kitolódhat július elejére is. A korai kaszálással az éger az évi felújulása jól megakadályozható. Emellett az erős nádasodás miatt is jobb itt a korai kaszálás.

A kaszálást a nemzeti park alkalmazottai végzik.

IV. Kezelés technikája

A kaszálás traktorral és fűkaszával, „sávos” és/vagy „foltos” módszerrel történik. „Sávos” jelentése: hosszúkás búvósávokat hagyunk ki (homogén sávos esetén). A búvósávokat szeptemberben/októberben vagy a következő évben vágjuk le. „Foltos” jelentése: célzottan vágunk le és hagyunk kaszátlanul foltokat az adott terepi szituációnak, flórának, vegetációnak megfelelően. A sáslápréteken ideális a kaszálást 2 évente végezni. (Hagyományosan is kb. két évente jutottak vissza egy-egy területre. Ínséges években azonban évi kétszer is kaszáltak, máskor a nagyon vizes év törte meg a ritmust.) Tapasztalatunk szerint

a 3 évenkénti kaszálás már túl ritka, mert a megerősödött növényzetet a gépek már nem, vagy csak nehezen vágják le. A kétévenkénti kaszálást ki lehet egészíteni 4 évente szeptember végi sarjú-kaszálással. Az adott évre ideális módszert kb. május elején nagy biztonsággal meg lehet határozni.

Gépek: Korábban Razant típusú rézsűkaszát használtunk alternáló kaszával (2,4 m vágásszélességű frontkasza, 1,6m függesztett oldalkasza). Ez kicsi, könnyű, kis helyen elfér, de nagyon erős, akár karvastagságú fát is kivág, és speciális helyeken is használható (pl. nádvágás jégen, meredek partfal, árokpart). Jelenleg minimum 80-90 lóerős, négykerék meghajtású traktort használunk, a típusnál megengedhető legszélesebb gumival (a taposás csökkentése érdekében). A kasza 2 dobos, rotációs (ami a nagy fütőmeg miatt elfogadható), 2 m vágásszélesség alatti. 10-15 cm tarlómagasságot lehet vele elérni a 3 pontos felfüggesztés állításával (magasabb dőlésszög) és a hidraulika fixre állításával. Ennél ideálisabb lenne a tárcsás kasza, abból is a minél keskenyebb vágásszélességű. Tapasztalataink szerint még a 2,8 m széles is gyalulja a mikrodomborzatot, ennél szélesebbet semmiképpen sem javasolt használni. Vadriasztó lánc: ezen az élőhelyen könnyen letörik, mert sokat forgolódik a traktor a magas, erős, cserjékkel is tagolt növényzetben. Helyette az „akusztikus” vadriasztás vált be (duda, erős, csörgő acéllánc, kolomp stb.).

A rendsodrás csillagkeresek rendsodrival, a bálázás fixkamrás körbálázóval történik. A bálákat tíz napon belül szállítjuk el a területről. Ennek okai, hogy 1) a bála az alatta lévő növényzetet szikkasztja; 2) kint hagyása esetén állatok költöznek a bálába (például hullók), majd a bálák elszállításával többnyire nem kerülnek vissza nekik megfelelő élőhelyre; 3) esős időben rongálná a talajt a szállítás.

V. Hatás az élővilágra

- A sás-láprétek kaszálása kiszelektálja a nemkívánatos növényzetet.
- A szeptember végi, 4 évenként esedékes sarjúkaszálás a következő év tavaszán kedvező a kétéltűek, hullók szaporodásának, mert az alacsonyabb növényzet megfelelőbb számukra, és a rajta lévő tavaszi víz árnyékolás nélkül jobban felmelegszik.
- Tapasztalatunk szerint, ha több (5-8) évig elmarad a kaszálás, akkor eltűnnek a területről a kisemlősök egyes fajai.
- A terület kaszálásával jó kétéltű-hüllő szaporodóhely (pl. mocsári béka) és madár táplálkozóhely (pl. fekete gólya) teremődik. Megtalálható itt a szibériai nőszirom is, melyet többnyire körbekaszálunk, de néha (termésérés után) levágunk, hogy a tő fiatalodjon.

VI. Hatás a gazdasági (és szociális) viszonyokra

- A „foltos” kaszálási mód nem természetvédelmi célzatú kaszálás esetén valószínűleg kevésbé ajánlható, mert sokat kell forogni, erős a taposás.
- A korai kaszálással jó minőségű takarmányt nyerhetünk. (Júliustól ezt a részben nádasodó sásos vegetációt a kaszálógépek nehezen bírják levágni, és akkor már a takarmányérték is erősen csökken).
- A sávos és foltos kaszálás kellő odafigyelést, az erős vegetáció (savanyú füvek, nád) jó minőségű gépi eszközt igényel.
- széna itt aszályosabb években is van, mert mélyfekvésű a terület.
- A széna egy része a DINPI nagykatái szürkemarha állományához kerül, másik része eladható illetve betárolható. A jövőben lehetséges a széna biomassa energetikai célokra vagy gombakomposzt alapanyagának történő értékesítése is.

VII. Egyéb megjegyzések, javaslatok

A láprétek szárzúzását nem javasoljuk. Okai: 1) túl durva beavatkozás például a kétéltűek

számára (taposás); 2) nagyon sok nehezen eltávolítható mulcs keletkezik (10-12 t/ha), ami ritkítja és gyomosítja a gyepet; 3) a keletkezett mulcs nagyon lassan bomlik (savanyúfű); 4) a mulcs óhatatlanul belekerül a következő évi szénába, így rontja annak tápértékét (penészesedés).

Kapcsolat

Nagy László: nagyl@KUKAC.marketorg.hu; tel.: 30/663-46-48.